

Таким чином, для стимулювання фінансового розвитку аграрного сектора економіки в умовах євроінтеграційних процесів, слід врахувати досвід європейських сільських господарств, які покликані виконувати цілу низку функцій, зокрема економічну (розбудова стабільного розвитку), соціальну (зайнятість, збереження культури, традицій) та регіональну (формування інфраструктури у співпраці з іншими регіонами).

Література.

1. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 05.02.2020р.).

Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Макроекономіка: опорний конспект лекцій. Київ: Четверта хвиля, 1997. 224 с.

СВІТОВИЙ ДОСВІД НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Рижикова Н.І., д.е.н., доцент,

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Розвиток економіки держави, окремого підприємства, фірми неможливий без інтеграції з іншими суб'єктами господарювання як всередині держави, так і за її межами. Це є головною умовою ефективного функціонування та утримання на ринку, конкурентоспроможності. Тому центральне місце в цьому процесі посідає розвиток міжнародних зв'язків з іншими державами та підприємствами. Але в кожній державі свої особливості розвитку економіки, різне законодавство, національні традиції. Тому важливою проблемою при подальшому розвитку цих зв'язків є уніфікація чинного законодавства держав, яке пов'язане з інтеграцією їх економічних систем. Насамперед це стосується законодавства з питань оподаткування.

Основним шляхом узгодження правових норм України та Європейського Союзу є адаптація – процес розробки і прийняття нормативно-правових актів та створення умов для їх належного впровадження і застосування з метою поступового досягнення повної відповідності права України до європейського права [1].

Серед форм, зокрема правової адаптації, можна виділити наступні:

- наближення процесу прийняття, внесення змін чи скасування правових норм із метою наближення положень національного законодавства до положень актів законодавства Європейського Союзу для створення належних умов імплементації правового порядку Європейського Союзу;

- координація процесу узгодження тієї частини національного законодавства та практики його застосування, з якої наближення або транспозиція є неможливими або непотрібними;

- імплементація процесу транспонування актів законодавства Європейського Союзу, включаючи створення порядку та процедур їх впровадження (імплементація у вузькому сенсі);

- гармонізація процесу коригування законодавства держав – членів Європейського Союзу на підставі правових актів ЄС, зокрема директив, які мають обов'язкову силу для держав – членів ЄС та вимагають від цих держав приведення їх внутрішнього законодавства у відповідність до положень директив [2].

Розглянемо досвід застосування у країнах із розвинутою ринковою економікою податку на додану вартість (податок з обороту). Податок на додану вартість (ПДВ) є порівняно новим інструментом фіскальної політики. З групи країн ОЕСР у 60-ті роки лише вузьке коло держав використовувало такий податок. Але згодом його поширення в розвинених країнах відстежується в 70–80-ті і пізніші роки (наприклад, понад десять років застосовується він у Канаді та Швейцарії). Нетривала еволюція цього податку характеризується закономірною трансформацією фіскальної ролі, яка стала наслідком прагнення використати об'єктивні переваги ПДВ, необхідністю компенсувати зменшення надходжень до бюджетів від податку на прибуток в умовах високих фіскальних потреб держави, а також політикою уніфікації непрямого оподаткування у межах ЄС. У країнах Євросоюзу і ОЕСР підвищені ставки використовуються переважно обмежено.

ПДВ відіграє суттєву роль тому, що завдяки цьому податку реалізується основна мета інтеграції країн – забезпечення

вільного переміщення товарів, послуг, праці й капіталу. В ЄС прийнято такі схеми адміністрування ПДВ, які дають змогу здійснювати точне нарахування і відшкодування цього податку на товари й послуги експортного призначення. Адаптація форм та механізму оподаткування до вимог життя відбувається частково методом проб і помилок, а частково – на основі наукового обґрунтування напрямків удосконалення податкової системи для забезпечення, насамперед, необхідних надходжень до бюджету. Податок на додану вартість і податок на прибуток займають провідне місце у бюджеті (бо становлять разом у середньому понад 40% надходжень) [3].

Помітні певні спільні характеристики стягнення ПДВ у розвинених країнах. Зокрема, незважаючи на переваги уніфікації, у більшості з них застосовується не одна, а кілька податкових ставок. Крім стандартної, використовуються знижені ставки для товарів і послуг, що мають соціальне й культурно-споживче призначення (це стосується продуктів харчування, громадського транспорту, газет, журналів), а в деяких країнах — і підвищені ставки на предмети розкоші або на так звані некорисні товари (алкоголь, тютюн). Щодо практики упровадження знижених ставок, зазначимо, що вони застосовуються, але не більше однієї-двох і не нижче за 5,0%. Зокрема, за зниженою ставкою ПДВ оподатковуються:

- напрями і сфери діяльності, в яких складно обчислити ПДВ (страхування, фінансова сфера);
- товари, щодо виробництва яких здійснюється політика державного стимулювання (видавнича діяльність, транспорт тощо);
- соціально значущі товари (ліки, продукти харчування, дитячий одяг).

Природно, що в умовах посилення соціальної орієнтованості західноєвропейських країн останні проводять політику, спрямовану на запобігання зниженню добробуту широких верств населення, шляхом обкладання товарів та послуг соціального й культурного призначення за нижчими ставками. Окрім того, висока ефективність функціонування податкових органів, налагоджений механізм стягнення ПДВ дає можливість країнам зменшувати адміністративні витрати, зумовлені використанням кількох ставок ПДВ.

У середньому, у групі розвинених зарубіжних країн, ПДВ формує приблизно 13,5% доходів їхніх бюджетів, хоча частка

цього податку регіонально досить варіативно відрізняється. Так, у Франції ПДВ забезпечує 45,0% податкових бюджетних надходжень, а в Нідерландах – 24,0% [2].

Отже, практика стягнення цього податку у розвинених країнах дає змогу говорити про закономірність запровадження його диференційованих ставок за умов ефективного функціонування податкової служби, надання переваги соціальної ефективності податку.

Існує певне розмаїття в обкладанні ПДВ різних видів послуг. Поширеною для країн розвинутої ринкової економіки є практика звільнення від ПДВ банківських та фінансових, медичних послуг, послуг освіти, культури тощо.

Таким чином, у західноєвропейських країнах набуває закономірного характеру тенденція до застосування найрозвиненіших форм ПДВ та методів його нарахування.

Отже, у межах уніфікації податкового законодавства України із відповідними нормами права в країнах Європейського союзу знадобиться порівняльний аналіз світового досвіду непрямого оподаткування. Ефективна діяльність держави та реалізація її основних функцій неможливі без налагодженої соціально-економічної політики, одне з чільних місць у якій належить саме фіскальній політиці. Акумуляуючи за допомогою податкових надходжень значні фінансові ресурси, держава таким чином стимулює розвиток господарської діяльності, опікується малозабезпеченими верствами населення, забезпечує трудовий потенціал, а також суттєво впливає на стан і розвиток науково-технічного прогресу суспільства.

Література.

1. Дейнеко А.Е. Расширение Европейского Союза: экономические и правовые аспекты / А.Е. Дайнеко, Г.В. Забавский, Ф.А. Дмитакович. Под науч. ред. А.Е. Дайнеко. – М. : Изд-во деловой и учебной литературы, 2004. – 74 с.

2. Міжнародний досвід реформування податкових систем: види податків та електронна звітність. – Режим доступу: <http://status.gov.ua>.

3. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб.: [Пер. з англ.] / В. Кернз. – К. : Т-во «Знання» КОО, 2002. – 347 с.